

LUAREA DE MITĂ

CUPRINS :

I. Considerații generale privind infracțiunile de corupție.....	3
I. 1. Corupția fenomen social și juridic.....	3
I. 2. Noțiunea de corupție în dreptul penal român și pe plan internațional. Scurt istoric al infracțiunilor de corupție.....	4
I. 3. Conceptul de corupție în legislația penală română.....	8
II. Infracțiunea de luare de mită.....	10
II. 1. Conținutul legal al infracțiunii (art. 254 C. pen).....	10
II. 2. Condiții preexistente.....	11
II. 3. Obiectul infracțiunii.....	12
II. 3. 1. Obiectul juridic special.....	12
II. 3. 2. Obiectul general.....	13
II. 4. Subiecții infracțiunii.....	13
II. 4. 1. Subiectul activ.....	13
II. 4. 2. Subiectul pasiv.....	18
II. 4. 3. Participația penală.....	19
II. 5. Latura obiectivă.....	20
II. 5. 1. Elementul material.....	20
II. 5. 2. Urmarea socialmente periculoasă.....	27
II. 5. 3. Legătura de cauzalitate.....	28
II. 6. Latura subiectivă.....	28
II. 7. Forme, modalități, sancțiuni.....	28
II. 7.1. Forme.....	28
II. 7. 2. Modalități.....	29
II. 7. 3. Sancțiuni.....	30
III. Elemente de drept comparat.....	31
IV . Necesitatea apărării societății împotriva corupției.....	35
BIBLIOGRAFIE.....	37

I. Considerații generale privind infracțiunile de corupție

I. 1. Corupția fenomen social și juridic

Omul, ființă socială, prin esența și definiția sa nu trăiește izolat, singur, ci într-o permanentă și neînălțurată conviețuire cu semenii săi, de acțiune comună pentru existența, pentru supraviețuirea și evoluția lui, pentru ameliorarea mediului natural și perfecționarea celui social. El este purtătorul personalității, iar aceasta se relevă ca o însușire pe care tinde s-o dobândească, s-o exprime într-o modalitate cât mai deplină.

La rândul ei, societatea își are asigurată și poate realiza dezvoltarea sa complexă numai prin valorificarea deplină a aptitudinilor membrilor săi, a personalității acestora. Societatea este pentru fiecare individ, pentru fiecare membru al său, cadrul care asigură existența și dezvoltarea acestuia, prin aceea că fiecare are un statut al său în care se însumează totalitatea drepturilor și obligațiilor pe care societatea le acordă sau le pretinde de la fiecare¹.

În cadrul vieții de relație, a vieții sociale, conduita (acțiunea) fiecăruia este apreciată, evaluată de ceilalți membri ai societății și considerată „convenabilă” ori „neconvenabilă”, pentru ei sau grupul social construit după cum ea se armonizează sau vine în conflict cu acestea².

Corupția face indiscutabil parte dintre acele acțiuni ale omului care sunt neconvenabile pentru societate, pentru ceilalți membri ai acesteia.

Ea este un fenomen social fiindcă este condiționată în apariția și existența ei, de viața de relație, de viața socială și de normele de conduită statornicite în cadrul societății.

Forțele naturale care au trezit și sădit în om imperativul sociabilității, au avut darul și puterea de a inspira și determina acestuia spiritul de ordine făcându-l să înțeleagă că în cadrul grupului social, interesele și acțiunile fiecăruia trebuie să se armonizeze cu acelea ale celorlalți, că acțiunilor neconvenabile trebuie să le răspundă reacții convenabile, că existența comună, conviețuirea oamenilor în societate nu este posibilă fără ordonare căreia trebuie să i se conformeze fiecare în parte și toți laolaltă³.

Corupția este un fenomen social prin condițiile de existență și totodată unul antisocial prin consecințele sale.

Odată cu incriminarea ei, corupția a devenit și un fenomen juridic.

Ca urmare a incriminării sale, corupția trece limitele faptului exclusiv social devenind și un fapt juridic, generator de consecințe juridice, de răspundere penală.

Corupția este un fenomen juridic, fapt pentru care ea este și rămâne un fenomen social, ea având loc în societate și producând urmări periculoase, dăunătoare pentru aceasta. Dacă nu ar exista corupția în realitatea socială, nu ar produce urmări antisociale periculoase, ea nu ar fi incriminată, nu ar fi devenit fapt juridic.

---

¹ Horia Diaconescu, *Infrațiunile de corupție și cele asimilate sau în legătură cu acestea*, Ed. All Beck, București, 2004, pag. 1

² Vintilă Dongoroz, *Drpt penal*, ed. 1939, reeditată de Asociația română de Științe penale, București, 2000, pag. 7

³ Idem, pag. 8

Așadar, corupția devine un fapt juridic, reglementat prin norme de drept penal, fiindcă în prealabil ea este un fapt social, o realitate socială care nu poate fi și nici nu trebuie ignorată și care creează urmări periculoase pentru ordinea socială.

I. 2. Noțiunea de corupție în dreptul penal român și pe plan internațional. Scurt istoric al infracțiunilor de corupție

În accepțiunea generală corupția este o manifestare, o abatere de la moralitate, de la datorie, care exprimă o gravă degradare, descompunere morală, venalitate⁴.

Corupția, ca fenomen social, a atras atenția spre studiul ei, încă din antichitate.

Conform Dicționarului limbii române cuvântul “corupție” derivă din latinescul “coruptio-onis” și înseamnă stare de abatere de la moralitate, de la cinste, de la datorie⁵. În materia dreptului penal, termenul caracterizează o anumită comportare a funcționarului care își comercializează, își vinde atribuțiile funcției și încrederea acordată de societate, primind în schimb bani ori alte foloase. Reprezintă un pericol social pentru societate prin vătămarea sau punerea în pericol a desfășurării activității statului și a tuturor sectoarelor vieții sociale⁶.

Ea a existat din cele mai vechi timpuri, din antichitate însoțind nefast societatea umană, organizată statal de la începuturile ei, de-a lungul existenței și evoluției milenare a acesteia, până în zilele noastre.

Istoric – dela începutul moral și apoi juridic – s-a reacționat firesc împotriva corupției.

Protecția juridică împotriva corupției s-a impus nu numai datorită sentimentului firesc de ostilitate, ci mai ales din nevoia pe care societatea organizată și-o datorează și o datorează membrilor săi, de apărare împotriva descompunerii morale grave, a degradării, a venalității celor investiți cu exercițiul puterii sau al unei funcțiuni.

Despre corupție, la evreii antici, amintește Vechiul Testament – Cartea regilor cap. 8-3, când referindu-se la fiii lui Samuel, desemnați de el judecători, afirma că: „Fiii lui nu umblau pe căile sale, ci se abăteau la lăcomie, luau daruri și judecau strâmb”⁷.

În legislațiile antice, cele mai vechi cunoscute, corupția a fost aspru pedepsită, în special atunci când era săvârșită de judecător.

Frecvența îngrijorătoare a mitei în Grecia antică l-a determinat pe Platon să propună pedeapsa cu moartea pentru funcționarii care primeau daruri pentru a-și face datoria⁸. El spunea: "Nu trebuie să primești daruri nici pentru lucrurile bune, nici pentru lucrurile cele rele".

Erau aspru pedepsiți magistrații care judecau strâmb în schimbul banilor primiți. De la Herodot aflăm că regele persan Cambyses II (Cambyses II 530 - 522 î.e.n. din dinastia Ahemenizilor, fiul lui Cyrus II) a poruncit uciderea unui judecător vinovat de corupție, regele tapisându-și scaunul cu pielea acestuia. Darius, tot un rege persan, condamna la moarte, prin crucificare, toți judecătorii corupți. Cicero, mare gânditor al

⁴ Horia Diaconescu, *Infrațiunile de corupție și cele asimilate sau în legătură cu acestea*, Ed. All Beck, București, 2004, pag. 2

⁵ Dicționarul limbii române moderne – Ed. Academiei, București 1958, pag. 190

⁶ Gheorghe Nistoreanu și col., *Drept penal – parte specială*, Ed. Europa Nova, București 1997, pag.345

⁷ Horia Diaconescu, *Infrațiunile de corupție și cele asimilate sau în legătură cu acestea*, Ed. All Beck, București, 2004, pag. 3

⁸ G. Antoniu, M. Popa, Șt. Daneș, *Codul penal pe înțelesul tuturor*, Ed. Politică, București, 1970, pag. 210

antichității considera că magistratul care se lasă corupt săvârșește o crimă dintre cele mai grave.

Legile mozaice dispuneau pedepsirea prin biciuire a judecătorilor corupți, iar legile indiene îi pedepseau pe judecătorii în drept penal vinovați de corupție cu confiscarea bunurilor. La Roma: "simplul soldat primește o soldă dar nu și ofițerul; meșteșugarul și scribul sunt plătiți, dar nu și administratorul afacerilor și avocatul; în sfârșit și mai ales, adunarea municipală și magistrații acordă în mod gratuit serviciile lor"⁹. Din acest text deducem că nu era permis să se accepte compensații pentru îndeplinirea unora din cele mai importante îndatoriri civice. În timp fenomenul corupției a luat amploare, permițându-se magistraților să primească daruri, fără însă să depășească o anumită sumă în cursul unui an. În Rusia, pe vremea țarilor, se practica mituirea funcționarilor, inclusiv la nivelul demnitarilor de stat. S-a întipărit în istorie celebrul răspuns al unui înalt demnitar atunci când pentru aprobare i s-au oferit 3000 de ruble, spunându-i-se cu tot respectul că nu va afla nimeni. Răspunsul a fost: "dă-mi 5000 și spune-i cui vrei". Un alt exemplu în istorie este omul politic de la începutul secolului trecut, prințul Talleyrand, care a strâns o avere considerabilă din "atențiile" primite drept mită pentru diverse servicii făcute celor care apelau la el¹⁰.

O lege votată în anul 204 î.e.n. - Lex Cincia de Donis et Muneribus - interzicea avocaților să primească un folos legitim de pe urma talentului lor și reglementa o acțiune în restituire. Măsura amintită a fost reactualizată de mai multe ori și extinsă în epoca imperială de către Augustus, Claudius și Nero, vizând orice dar făcut magistraților, indiferent de cauza care l-a determinat.

Verres spunea amicilor săi că a împărțit în trei banii pe care i-a adus din Sicilia, partea cea mai mare spre a-și mitui judecătorii, alta pentru a-și plăti avocații, iar cu a treia se mulțumea el¹¹.

Confruntată cu răspândirea alarmantă a corupției, Roma antică a luat măsuri de reprimare a corupției sub Republică prin legile: CALPURNIA (149 î.e.n.), ACILIA (123 î.e.n.), SERVILIA (110 î.e.n.), CORNELIA (81 î.e.n.) și IULIA repetundarum (59 î.e.n.)¹².

Modificarea de-a lungul timpului, a tradițiilor, a condițiilor istorice și geografice influențate de factori de natură socială, au transformat percepția opiniei publice referitoare la fenomen, sensibilizând-o în evaluarea gravității acestor fapte și în incriminarea lor.

Criza social-economică, concurența neloială, slăbirea autorității statului, degradarea nivelului de trai pentru majoritate, neadaptarea legislației la condițiile economice și sociale, ceea ce face ca starea de fapt să meargă cu mult înaintea stării de drept precum și dorința individului de a se îmbogăți rapid și prin orice mijloace, în condițiile în care lipsurile generează specula iar prohibițiile de tot felul influențează consumul, conturează în principal, tabloul cauzelor concrete care generează acest fenomen antisocial.

⁹ Th. Mommsen, *Le droit penal romain*, vol. 3, Paris 1907, pag. 1

¹⁰ G. Antoniu, Șt. Daneș, M. Popa, *Codul penal pe înțelesul tuturor*, București 1995, pag. 202

¹¹ G. Boissier, *Cicero et ses amis*, trad. de N. Steinhart, Ed. Univers, București 1977

¹² Th. Mommsen, *Le droit penal romain*, vol. 3, Paris 1907, pag.19

În literatura de specialitate, V. Dobrinoiu¹³, preluând o teză exprimată în raportul la cea de-a V-a Conferință internațională anticorupție, prezentat la Amsterdam la 9 martie 1992, de către John A. Gardiner, achiesează la modul de clasificare a corupției în percepția opiniei publice, în corupție neagră, care se realizează atunci când actul ilicit este condamnat de întreaga societate și de elitele acesteia, urmărindu-se pedepsirea ei; corupție cenușie, care se realizează atunci când numai unii membri ai societății și îndeosebi elitele urmăresc pedepsirea actului ilicit și o corupție albă, când nici opinia publică, nici elitele nu sprijină pedepsirea ei, găsind-o tolerabilă.

Încercând o sistematizare a cauzelor care determină și a condițiilor care favorizează încă săvârșirea unor infracțiuni contra activității organizațiilor de stat și obștești, și în particular a celor ce constituie obiectul cercetării noastre, se pot distinge: cauze de natură economico-socială și cauze de natură educativă și psihologică¹⁴.

Realitățile economico-sociale - repartizarea inegală a produsului social, deosebiri dintre munca fizică și cea intelectuală, între munca calificată și cea necalificată, între condițiile de trai de la sat și cele de la oraș - sunt susceptibile să creeze un climat favorabil apariției de manifestări antisociale, constând și în fapte de corupție a funcționarilor¹⁵. Cauzele și condițiile morale, educative și psihologice ocupă un rol însemnat în determinarea și favorizarea faptelor de corupție. Rămășițe ale educației și deprinderilor burgheze - cum ar fi individualismul, cupiditatea, egoismul, carierismul, abuzul, tendințele de acaparare, parazitismul - continuă să fie prezente atât în conștiința unor cetățeni, cât și în conștiința unor funcționari.

Dacă la început, oferirea ori primirea de foloase de către funcționari ține de curtoazie și eventual leza normele moralei, Codul penal francez din 1810, de pe timpul lui Napoleon, a prevăzut sancțiuni grave pentru infracțiunile de corupție atât referitor la îndeplinirea unor îndatoriri de serviciu de către funcționari cât și pentru efectuarea unor acte contrare atribuțiilor de serviciu. Această poziție a societăților statelor în dezvoltarea lor istorică a fost preluată în majoritatea legislațiilor statelor europene.

I. 3. Conceptul de corupție în legislația penală română

De-a lungul veacurilor, perceperea și evaluarea acesteia de către societate, de către stat și reacția acestora împotriva ei, a diferit în raport de condițiile economico-sociale, istorice, de normele morale, religioase ș.a.

Diferită și în raport de acești factori a apărut și evoluat și reacția legislativă a societății organizate în stat, împotriva corupției.

Nici o societate – indiferent de stadiul de dezvoltare economico-socială de natura și esența regimului politic, de forma de organizare statală și de guvernământ – nu a fost și nu este ocolită de corupție, de efectele deosebit de grave ale acesteia.

Societatea, cadrul general al existenței și al acțiunii omului, este totdeauna o societate concretă, rezultat al dezvoltării istorice îndelungate, având o anumită structură economică și politică, anumite sisteme de norme și valori, un anumit nivel al practicii și

¹³ V. Dobrinoiu, *Corupția în dreptul penal român*, Ed. Arta Lex, București 1995, pag. 33

¹⁴ V. Dobrinoiu, *Traficarea funcției și a influenței în dreptul penal*, Ed. Științifică și enciclopedică, București 1983, pag. 16

¹⁵ L. Tamaș, G. Antoniu, T. Hentea, *Cunoașterea cauzelor care determină și a condițiilor care înlesnesc sau favorizează manifestări antisociale*, în "R.R.D." 2/1972 p. 33

cunoașterii sociale instituind – în consecință – anumite raporturi între indivizi, între aceștia și colectivitate etc. Omul nu+și poate alege necondiționat cadrul existenței și al acțiunii sale, pe care îl moștenește de la înaintași, se înscrie în el și îl transformă treptat prin propria sa activitate, odată cu propria sa dezvoltare¹⁶.

La rândul său omul nu este nici el o ființă abstractă, atemporală și aspațială, el este un om concret, membru al unei societăți concrete, modelat de ea după chipul și asemănarea ei.

În aceste condiții, corupția este un produs istoric al interacțiunii omului cu mediul său social. Ea nu este un dat aprioric, nu se află alături de necesitatea și determinismul societății dar nici de condiția particulară, de personalitatea omului¹⁷.

Așadar corupția este în esență un fenomen – social și juridic -, este modul particular în care se manifestă determinismul în societate, modul de raportare a omului la realitate dar și măsura în care acesta înțelege coordonatele conviețuirii sociale, în care nevoia de corectitudine, cinste, onestitate este esențială și măsura în care își dirijează acțiunile raportate la aceasta.

Societatea românească – trecută și actuală – nu a fost și din păcate nu este ocolită, scutită de prezența, acțiunea și efectele deosebite ale corupției.

Aflată în prim proces de tranziție, de consolidare a democrației, de creare a economiei de piață, societatea românească contemporană, a suportat și suportă impactul, acțiunea deosebit de gravă, distructivă a corupției.

Integrată comunității internaționale – și deopotrivă cu aceasta – societatea românească este confruntată și resimte pericolul major deosebit al corupției, determinat și de structurarea, organizarea și internaționalizarea acesteia.

Sensibil la acestea și sesizând pericolul deosebit al corupției pentru însăși existența și consolidarea democrației, răspunzând nevoilor proprii societății românești și integrându-se eforturilor, acțiunilor și măsurilor luate de statele comunității internaționale, legiuitorul român a adoptat *Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție*¹⁸ și apoi *Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției*¹⁹.

Până la promulgarea acestor legi, în legislația română nu au existat prevederi care să incrimineze vreo infracțiune denumită „de corupție” sau care să definească noțiunea de corupție din punctul de vedere al legii penale²⁰.

Nici Codul penal în vigoare și nici prevederile penale din legile speciale, nu au dat o definiție conceptului de corupție.

Pentru prima dată și indirect, conceptul penal de corupție a fost abordat – în legislația noastră – prin *Legea nr. 83/1992 privind procedura urgentă de urmărire și judecată pentru unele infracțiuni de corupție*²¹ a cărui câmp de aplicare a fost limitat la

---

¹⁶ Horia Diaconescu, *Infracțiunile de corupție și cele asimilate sau în legătură cu acestea*, Ed. All Beck, București, 2004, pag. 4

¹⁷ Idem

¹⁸ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 219 din 18/05/2000

¹⁹ Publicată în Monitorul Oficial, nr. 279 din 21/05/2003

²⁰ Horia Diaconescu, *Infracțiunile de corupție și cele asimilate sau în legătură cu acestea*, Ed. All Beck, București, 2004, pag. 5

²¹ Publicată în Monitorul Oficial nr. 173 din 22/05/1992

infraacțiunile de luare de mită (art. 254 C. pen.), dare de mită (art. 255 C. pen.), primire de foloase necuvenite (art. 256 C. pen.) și trafic de influență (art. 257 C. pen.).

II. Infraacțiunea de luare de mită

Cinstea, corectitudinea, moralitatea funcționarului, al oricărui salariat în exercitarea atribuțiilor de serviciu sunt condiții *sine qua non*, nu numai pentru prestigiul, autoritatea acestuia, ori a instituției, organului de stat, organismului, unității sau societății în cadrul cărora acționează, ci pentru însăși existența, echilibrul și forța societății organizate.

Corupția, care în termeni generali înseamnă abatere de la moralitate, de la datorie, venalitate, și în cadrul acesteia luarea de mită reprezintă cea mai gravă și periculoasă fapta de corupție, șubrezește, dinamitează, putând chiar distruge însăși existența societății organizate, a statului.

Prevenirea și combaterea corupției, în ansamblul ei, a luării de mită, nu sunt numai deziderate, ele fiind mai mult decât atât, o necesitate stringentă, de prim ordin al societății umane.

Pretinderea ori primirea de către un funcționar, sau alt salariat, de bani, bunuri ori alte foloase, care nu i se cuvin, sau acceptarea promisiunii unor asemenea foloase ori nerespingerea acesteia, în scopul de a îndeplini, a nu îndeplini sau a întârzia îndeplinirea unui act privitor la îndatoririle de serviciu, ori a face un act contrar acestor îndatoriri, constituie unele dintre cele mai grave fapte de corupție, incriminate sub denumirea de luare de mită.

II. 1. Conținutul legal al infracțiunii (art. 254 C. pen)

Fapta funcționarului care, direct sau indirect, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase sau nu o respinge, în scopul de a îndeplini, a nu îndeplini ori a întârzia îndeplinirea unui act privitor la îndatoririle sale de serviciu sau în scopul de a face un act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 12 ani și interzicerea unor drepturi.

Fapta prevăzută în alin. 1, dacă a fost săvârșită de un funcționar cu atribuții de control, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 15 ani și interzicerea unor drepturi.

Banii, valorile sau orice alte bunuri care au făcut obiectul luării de mită se confiscă, iar dacă acestea nu se găsesc, condamnatul este obligat la plata echivalentului lor în bani.

II. 2. Condiții preexistente

În general, lucrările clasice de drept clasifică mituirea în: mituire activă (darea de mită) și mituire pasivă (luarea de mită). Aceste denumiri, raportate la dispozițiile legii noastre penale, după părerea lui V. Dobrinoiu sunt necorespunzătoare întrucât ele nu relevă semnificația reală a fiecărei fapte. În sensul art. 254 corupția zisă pasivă nu este doar fapta funcționarului care se lasă cumpărat, fie pentru a îndeplini un act al funcției sale, fie pentru a se abține de la el, atâta vreme cât în una din modalitățile sale inițiativa aparține acestuia și nu mituitorului.

L. Lambert observă în acest sens că fapta unui funcționar necinstit de a cere el însuși un dar sau un folos unui particular, care nu s-ar fi gândit niciodată să-l corupă sau n-ar fi îndrăznit niciodată să o facă, este cu siguranță un mod mult mai activ de a fi corupt decât simplul fapt de a accepta o ofertă sau o promisiune cu caracter corupător, ori această cerere a funcționarului care ia astfel inițiativa propriei sale coruperi este totuși socotită corupție "pasivă", în timp ce fapta particularului care a cedat la solicitările celui dintâi este socotită corupție "activă".²²

Sistemul incriminării bilaterale - adoptat de Cod penal român cuprinde darea și luarea de mită ca infracțiuni de sine stătătoare.

Observăm însă, că independent de modul în care sunt incriminate, în esența lor darea și luarea de mită sunt două laturi ale unei fapte complexe care, exceptând cazul când pretinderea mitei nu este urmată de acceptare - presupune concursul necesar al două persoane, mituitorul și cel mituit. De aceea, unii autori au văzut în darea și luarea de mită o infracțiune bilaterală - ca o formă a pluralității naturale de infractori - în care faptul ilicit se naște dintr-un raport bilateral, "intervenit între subiecții actului"²³, - dar pe care legiuitorul, din considerente de politică penală, a disociat-o, incriminând separat cele două acte care o alcătuiesc "încât, deși faptul prin natura sa, este un subiectiv activ, plural, activitatea fiecărui cooperant constituie o infracțiune aparte (individuală)".²⁴

În legătură cu cele de mai sus, subliniază V. Dobrinoiu dacă totuși datorită împrejurărilor în care a fost săvârșită ori absenței elementului subiectiv, una din cele două fapte - dare și luare de mită - nu constituie infracțiune, această împrejurare nu împiedică sancționarea celeilalte.

În cazul dării și luării de mită, de regulă se află în față două acțiuni corelative, cărora pe plan psihic, le corespund două poziții subiective, de asemenea conjugate între ele. Acțiunilor de "oferire" și de "dare" de bani și alte foloase, de la darea de mită, le corespunde la luarea de mită o acțiune de "primire", iar acțiunii de "promitere" a unei sume de bani ori a unui alt avantaj, de la corupția activă îi corespunde, în cazul corupției pasive "acceptarea" sau "nerespingerea" promisiunii. Pe de altă parte, sub aspect subiectiv, în timp ce mituitorul pretinde să-l determine pe cel mituit la o anume comportare în legătură cu îndatoririle serviciului său, acesta din urmă, primind mita, acceptă în mod deliberat să aibă comportarea dorită de cel dintâi și prin aceasta, o situație de dependență față de corupător.²⁵

În îndeplinirea îndatoririlor de serviciu funcționarul public sau orice alt funcționar, nu trebuie să fie influențat de interese materiale, de obținerea unor foloase ce nu i se cuvin. El este ținut să-și îndeplinească atribuțiile în mod corect, să nu le trafice, să nu facă din executarea lor o sursă de venituri ilicite. Efectuarea oricărui act care intră în competența sa nu trebuie să fie determinat de asemenea mobiluri, ci numai de grija îndeplinirii corecte a îndatoririlor de serviciu și a respectării legalității.

II. 3. Obiectul infracțiunii

---

²² L. Lambert, *Tratat de drept penal special*, Paris 1968, pag. 670 și V. Dobrinoiu, *Corupția în dreptul penal român*, Atlas Lex București, 1995, pag. 105.

²³ V. Dongoroz, *Drept penal*, București 1939, pag. 477

²⁴ Idem, pag. 479.

²⁵ V. Dobrinoiu, *Corupția în dreptul penal român*, Ed. Atlas Lex București, 1995, pag. 208.

II. 3. 1. Obiectul juridic special

Este constituit de relațiile sociale a căror formare, desfășurare și dezvoltare normală impun comportarea cinstită, corectă, onestă, a oricărui funcționar sau salariat în raporturile de serviciu ale acestora cu cetățenii, combaterea faptelor de venalitate prin care sunt lezate și prestigiul, autoritatea, credibilitatea de care trebuie să se bucure autoritatea, instituția, organul statal, unitatea în care făptuitorul își desfășoară activitatea precum și prejudicierea intereselor legale ale persoanelor.

Prin incriminarea faptelor care constituie infracțiunea de luare de mită sunt apărate și relațiile sociale referitoare la asigurarea și respectarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor, acestea constituind obiectul juridic special secundar al infracțiunii.

II. 3. 2. Obiectul general

Infracțiune de pericol, luarea de mită nu are obiect material, acțiunea făptuitorului nefiind îndreptată și exercitată împotriva unui bun, a unei existențe materiale, corporale.

Sumele de bani sau bunurile pretinse, primite, acceptate ori a căror oferire nu a fost respinsă, nu constituie obiectul material al infracțiunii de luare de mită, ci folosul, profitul obținut de funcționar sau alt salariat prin săvârșirea acesteia.

Obiectul material al infracțiunii este bunul, existența corporală asupra căreia este îndreptată, exercitată și se răsfrânge acțiunea făptuitorului, ori la infracțiunea de luare de mită, acesta nu acționează asupra lor²⁶.

De aceea ne exprimăm rezerva față de acele opinii care au susținut fie că în toate cazurile infracțiunea de luare de mită are ca obiect material „bunurile sau alte foloase”²⁷, fie că examinând, tratând și considerând problema mai nuanțat au afirmat existența acestuia atunci când funcționarul a efectuat actul pentru a cărei îndeplinire a primit mită, dacă acesta privește un obiect material. Acesta va fi în același timp obiectul material al infracțiunii de luare de mită în ipoteza săvârșirii elementului material al laturii obiective a acesteia prin pretinderea, primirea sau acceptarea de bunuri ori servicii.

II. 4. Subiecții infracțiunii

II. 4. 1. Subiectul activ

Luarea de mită este o infracțiune cu subiect activ calificat, autor al acestei infracțiuni poate fi doar un „funcționar public” sau un alt „funcționar” în accepțiunea dată acestora prin art. 147 C. pen.

"Funcționar public" - este orice persoană care exercită permanent sau temporar, cu orice titlu, indiferent cum a fost investită, o însărcinare de orice natură, retribuită sau nu, în serviciul unei unități dintre cele la care se referă art. 145 C. pen.

Prin "funcționar" se înțelege persoana menționată la alin. 1 precum și orice salariat care exercită o însărcinare în serviciul unei alte persoane juridice decât cele prevăzute la acel alineat.

Prin termenul „public” se înțelege tot ce privește autoritățile publice, instituțiile publice sau alte persoane juridice de interes public, administrarea, folosirea sau

²⁶ Gh. Nistoreanu, *Drept penal. Partea specială*, de Gh. Nistoreanu, Al. Boroi, I. Molnar, V. Dobrinou, I. Pașcu, V. Lazăr, Ed. Nova, București, 1997, pag. 347

²⁷ O. A. Stoica, *Drept penal. Partea specială*, Ed. Didactică și Pedagogică București, 1976, pag. 247

exploatarea bunurilor proprietate publică, serviciile de interes public, precum și bunurile de orice fel care, potrivit legii sunt de interes public.

Potrivit art. 147 alin.2 din Codul penal pentru ca o persoană să poată fi socotită funcționar în sensul legii penale române se cere ca ea :

- să fie încadrată în muncă (salariată);
- să exercite „permanent sau temporar, cu orice titlu, indiferent dacă și cum a fost investită, o însărcinare”;
- însărcinarea să fie exercitată în serviciul unui organ sau instituții de stat ori unei întreprinderi sau organizații economice de stat.²⁸

Sunt asimilate cu funcționarii – se arată în art. 147 alin.2 – persoanele care îndeplinesc o însărcinare în serviciul unei organizații din cele prevăzute mai sus, indiferent dacă primesc sau nu o retribuție.

Prin urmare, pentru ca o persoană să poată fi considerată funcționar în sensul legii penale, nu este necesar să existe un contract de muncă, sau o numire în funcție, fiind suficientă exercitarea în fapt a atribuțiilor funcției; este însă indispensabil, ca o cerință minimală consimțământul – expres sau tacit – al organizației în cauză, dat prin conducerea sa, deoarece altfel nu poate fi vorba de stabilirea unor raporturi de serviciu între persoana respectivă și acea organizație.²⁹

Legea nr. 78/2000, în Capitolul 1, art. 1 specifică categoriile de persoane asupra cărora se aplică măsurile de prevenire, descoperire și sancționare a faptelor de corupție:

- persoanelor care exercită o funcție publică, indiferent de modul în care au fost investite, în cadrul autorităților publice sau instituțiilor publice.
- persoanelor care îndeplinesc permanent sau temporar, potrivit legii o funcție sau o însărcinare, în măsura în care participă la luarea deciziilor sau le pot influența, în cadrul serviciilor publice, regiilor autonome, societăților comerciale, companiilor naționale, societăților naționale, unităților cooperatiste sau al altor agenți economici.
- persoanelor care exercită atribuții de control, potrivit legii.
- persoanelor care acordă asistență specializată unităților prevăzute la litera a) și b), în măsura în care participă la luarea deciziilor sau le pot influența.
- persoanelor care, indiferent de calitatea lor, realizează, controlează, sau acordă asistență specializată, în măsura în care participă la luarea deciziilor sau le pot influența, cu privire la: operațiuni care antrenează circulația de capital, operațiuni de bancă, de schimb valutar sau de credit, operațiuni de plasament în burse, în asigurări, în plasament mutual ori privitor la conturile bancare și cele asimilate acestora, tranzacții comerciale interne și internaționale.
- persoanelor care dețin o funcție de conducere într-un partid sau într-o formațiune politică, într-un sindicat, într-o organizație patronală, într-o asociație fără scop lucrativ sau fundație.
- altor persoane fizice decât cele prevăzute la litera a) – f), în condițiile prevăzute de lege.

²⁸ Potrivit art. 1 din Legea nr. 15/1990 întreprinderile sau unitățile economice de stat s-au reorganizat sub forma R.A și S.C.

²⁹ V. Dongoroz și autorii, *Explicații teoretice ale Codului penal român . Partea generală*, vol II, Edit. Academiei 1970, pag 441.

Ne vom referi în acest sens la unele exemple din practica judiciară și la câteva situații speciale:

1) În practica noastră judiciară s-a considerat că au calitatea de funcționari și deci pot fi subiecți ai infracțiunii de luare de mită, printre alții:

- cadrul didactic, care fiind membru al comisiei de bacalaureat, a primit sume de bani pentru a asigura reușita unui candidat la examen³⁰;

- șeful Biroului personal și învățământ, care a primit foloase materiale în scopul angajării unor muncitori (deși cel care făcea angajarea era conducătorul unității). Inculpatul avea atribuția de serviciu de a recruta personal și de a face propuneri de angajare³¹;

- contabilul șef al unei întreprinderi de transport care a primit o sumă de bani pentru a angaja o persoană taxator de autobuz (deși contabilul nu semna actul de angajare, el îi examina pe candidați și întocmea un referat cu privire la rezultatul examinării)³²;

- revizorul contabil, care a omis să menționeze în actul de control existența unui plus de gestiune însoțit de gestionar și care a primit pentru această „omisiune” o sumă de bani³³;

- lucrătorul unei stații PECO, care a primit sume de bani pentru a vinde cantități de petrol mai mari decât cele ce puteau fi cumpărate³⁴;

- controlorul de bilete CFR, care în timpul exercitării funcției, a primit sume de bani de la mai mulți călători spre a nu încheia actele constatatoare ale contravențiilor săvârșite³⁵;

- funcționarul, care primind foloase materiale întocmește un act ilegal; acesta constituie o infracțiune care urmează a fi reținută în sarcina inculpatului în concurs cu infracțiunea de „luare de mită”³⁶;

Subiectul activ, în momentul săvârșirii acțiunii tipice, trebuie să aibă calitatea de funcționar. Dacă la data săvârșirii acțiunii tipice făptuitorul era funcționar, va exista luare de mită, chiar dacă mai înainte de efectuarea actului în vederea căruia a săvârșit fapta, el a pierdut calitatea respectivă și chiar dacă banii sau foloasele pretinse ori promise anterior i s-au dat efectiv după pierderea calității.³⁷

Împrejurarea că sumele de bani primite au fost solicitate cu titlu de împrumut este irelevantă sub aspectul infracțiunii prevăzute de art. 254, alin. 1, deoarece împrumutul constituie un „folos” din moment ce a fost solicitat de funcționar în scopul de a face un act contrar îndatoririlor sale de serviciu, toate elementele infracțiunii de luare de mită fiind realizate.³⁸

Conform art. 254 alin. 2 introdus prin Legea nr. 65 din 1992, subiect al acestei forme agravate este un „funcționar cu atribuții de control”. Rezultă că subiectul activ calificat al infracțiunii prevăzute de acest text trebuie să fie:

- funcționar în sensul legii penale

³⁰ T.S. sp. dec. nr. 372/1975 în RRD nr.2/1976, pag 69.

³¹ T.S. sp. dec. nr. 3048/1971 în CD, pag 358.

³² Tr. Iași sp. dec. nr. 928/1967 în RRD nr. 2/1968, pag 166.

³³ T.S. sp. dec. nr. 1027/1988 în RRD nr. 3/1988-9, pag. 75.

³⁴ Tr. Mun. Buc. Secț. I, sp.dec. nr. 1041/1992 din Culegere de practică judiciară penală pe anul 1992. Edit. Șansa. Buc. 1993.

³⁵ Tr. Jud. Timiș sp. dec. nr. 264/1970 în RRD nr. 8/1970, pag. 171.

³⁶ V. Dobrinoiu, *Corupția în dreptul penal român*, Ed. Atlas Lex București, 1995, pag 67.

³⁷ Idem, pag 67.

³⁸ T.S. sp. dec. nr 5196/1971 în RRD nr. 6/1972, pag. 169 din Codul penal adnotat, Edit. Atlas Lex. Buc. 1996.

- să aibă „atribuții de control” – ceea ce ridică unele aspecte mai deosebite

Sintagma „atribuții de control” nu este nouă în legislația noastră penală, fiind cuprinsă în art. 263 alin.2 al Codului penal. Cu privire la sensul și conținutul acestei expresii în literatura juridică au fost exprimate următoarele teze:

- prin persoană cu „atribuții de control” se înțelege o persoană calificată astfel prin dispozițiile legale în vigoare.³⁹

- atribuțiile de control se determină în mod concret pentru fiecare caz în parte în funcție de natura atribuțiilor de serviciu ale făptuitorului.⁴⁰

Prin urmare, pentru a statua dacă un funcționar are sau nu atribuții de control este necesar să se examineze cu atenție actele normative referitoare la atribuțiile sale de serviciu. Această examinare trebuie făcută în fiecare caz concret, evitându-se orice generalizare pe categorii de funcționari, fără să se țină seama, în mod concret, de atribuțiile de control ale făptuitorului, chiar în cadrul aceleiași categorii, poate fi de natură să genereze greșeli în ce privește stabilirea calității de subiect activ calificat al infracțiunii prevăzute de art. 254 alin. 2 al Codului penal.

În consecință, prin funcționar cu atribuții de control în sensul art. 254 alin. 2 se înțelege numai funcționarul calificat astfel, în mod explicit, prin dispozițiile legale în vigoare care reglementează atribuțiile funcționarului în cauză.⁴¹

Au această calitate: paznicii, gardienii, organele Gărzii financiare și a Curții de Conturi, funcționarii din Direcția Generală a controlului financiar de stat din Ministerul de Finanțe și unități subordonate, ai Direcției Generale a Vămirilor precum și alți funcționari care conform dispozițiilor legale au atribuții de control.⁴²

Legea nr. 78/2000 prevede în art. 7 că fapta de luare de mită, dacă a fost săvârșită de o persoană care, potrivit legii are atribuții de constatare sau de sancționare a contravențiilor ori de constatare, urmărire sau judecare a infracțiunilor, se sancționează cu pedeapsa prevăzută la art. 254 alin. 2 din Codul penal privind săvârșirea infracțiunii de către un funcționar cu atribuții de control. Prevederile art. 254 – 257 din Codul penal se aplică și managerilor, directorilor, administratorilor și cenzorilor societăților comerciale, companiilor și societăților naționale, ai regiilor autonome și ai oricărui alți agenți economici. În art. 9 din prezenta lege este specificat faptul că în cazul infracțiunilor cuprinse în art. 254 - 257 Cod penal, dacă sunt săvârșite în interesele unei organizații, asociații sau grupări criminale ori al unuia dintre membrii acesteia sau pentru a influența negocierile tranzacțiilor comerciale internaționale ori schimburile sau investițiile internaționale, maximul pedepsei prevăzute de lege pentru aceste infracțiuni se majorează cu 5 ani.

În practică s-a reținut, de pildă infracțiunea prevăzută de art. 254 alin. 2 în sarcina unei persoane care îndeplinește funcția de inspector comercial – încadrat cu 1 normă – și având atribuția de a efectua controale în legătură cu respectarea legislației în vigoare în materie de comerț, a cerut și a primit unele foloase materiale de la patronul unui magazin pentru a nu lua măsuri de sancționare contravențională în urma unor nereguli.⁴³

³⁹ V. Dongoroz și autorii, *Explicații teoretice și practice ale Codului penal român, Partea specială, vol. IV*, pag. 206.

⁴⁰ A. Filipaș, *Infracțiuni contra înfăptuirii justiției*, Edit. Academiei, București, pag. 107.

⁴¹ V. Pop, *Funcționarul cu atribuții de control*, din Rev. de drept penal, nr. 4 – București 1996, pag. 121.

⁴² I. Dumitru, *Funcționarul cu atribuții de control*, Subiect activ – calificat al infracțiunii de luare de mită – Rev Dreptul nr. 8/1994, pag. 62.

⁴³ C. Apel București, secț. I pen, dec. nr. 206/A/1996 (V. Dobrinou, op. cit. pag. 115.

În ce privește teza potrivit căreia atribuțiile de control ale funcționarului se determină în mod concret pentru fiecare caz în parte în funcție de natura obligațiilor de serviciu ale făptuitorului, considerăm că este de natură să introducă criterii relative și discutabile în stabilirea subiectului activ calificat al infracțiunii de luare de mită în forma agravată.⁴⁴

În concluzie, este realizată condiția subiectului calificat al infracțiunii ori de câte ori funcționarul în cauză are „atribuții de control” indiferent de faptul că luarea de mită s-a săvârșit cu scopul îndeplinirii, neîndeplinirii, întâzierii îndeplinirii unor atribuții de control, de a face un act contrar acestor atribuții sau a oricăror altor îndatoriri de serviciu ale funcționarului în cauză.

II. 4. 2. Subiectul pasiv

Subiect pasiv general este statul ale cărui interese – privind desfășurarea activității organizațiilor de stat și publice, prestigiul acestor organizații în îndeplinirea serviciului de către funcționarii publici și alți funcționari în sensul legii penale, în condiții de probitate și la adăpost de orice suspiciune – sunt grav lezate de săvârșirea faptelor.

Subiectul pasiv special este autoritatea publică, instituția publică sau o altă persoană juridică (de interes public sau privat) în serviciul căreia se află funcționarul incorect. Uneori subiect pasiv special poate fi și o persoană fizică dacă obținerea mitei este rezultatul constrângerii exercitate de funcționar asupra acesteia. Acest subiect pasiv special este însă un subiect secundar și adiacent.

Legea nr. 78/2000, în secțiunea a cincea, prevede că banii, valorile sau orice alte bunuri care au fost date pentru a determina săvârșirea infracțiunii sau pentru a răsplăti pe infractor ori cele dobândite prin săvârșirea infracțiunii dacă nu sunt restituite persoanei vătămate și în măsura în care nu servesc la despăgubirea acesteia, se confiscă, iar dacă bunurile, nu se găsesc, condamnatul este obligat la plata echivalentului lor în bani; în cazul săvârșirii infracțiunii, luarea măsurilor asigurătorii este obligatorie.

II. 4. 3. Participația penală

Coautoratul este posibil, dar pentru existența acestuia este necesar ca făptuitorul să aibă calitatea de funcționar sau funcționar public cerută de lege autorului. Instigator sau complice poate fi însă, orice persoană.

În Codul penal român, potrivit căruia luarea și darea de mită constituie infracțiuni distincte, fiecare făptuitor are calitatea de autor material al infracțiunii pe care o comite. Deci mituitorul nu este participant la infracțiunea de luare de mită (nu poate fi instigator sau complice) ci autor al infracțiunii distincte de dare de mită, după cum funcționarul mituit nu poate fi complice sau instigator la darea de mită.

Regulile complicității sunt aplicabile în cazul acestei infracțiuni dacă participantul este un terț.

În sensul art. 254, funcționarul este autor al infracțiunii de luare de mită, fie că realizează personal activitatea specifică laturii obiective, fie că o realizează prin intermediar, indirect.

---

⁴⁴ V. Pop, *Funcționarul cu atribuții de control*, Rev. de Drept penal nr. 4/1996, Asoc. Rom. de Șt. Pen. București, pag.121.

Nu va exista însă luare de mită dacă cererea de bani sau alte foloase, făcută prin intermediar, nu a ajuns la cunoștința persoanei căreia îi era adresată ci s-a oprit la intermediar, care nu a transmis-o acelei persoane.

În literatura juridică⁴⁵ s-a susținut pe baza unor argumente ce se impun prin logică, că intermediarul nu poate fi decât complice, sau în unele cazuri instigator. Prevăzând posibilitatea ca autorul să efectueze activitatea tipică și indirect, legea a pus semnul egalității între efectuarea acestei acțiuni printr-o persoană interpusă cu săvârșirea ei de către însuși funcționarul mituit. Așadar, prin activitatea sa intermediarul înfăptuiește chiar acțiunea constitutivă (primește, pretinde) a infracțiunii de luare de mită, totuși această activitate fiind prin voința legii fapta autorului, nu poate fi caracterizată, în ceea ce îl privește pe intermediar, decât ca act de ajutor, deci de complicitate.

Dacă intermediarul concepe infracțiunea de luare de mită și îl determină pe funcționar să o săvârșească prin intermediul său, el va cumula și calitatea de instigator urmând să răspundă numai pentru instigare. Deoarece formele de participație săvârșite cu intenție au caracter absorbant, instigarea fiind formă de participație principală absoarbe complicitatea (formă de participație secundară).⁴⁶

În cazul luării de mită se pot ivi situații în care mita ajunge de la mituitor la mituit prin doi intermediari, care acționează succesiv. În situațiile de acest fel, primul intermediar care îl ajută pe cel de-al doilea la împlinirea actului său de complicitate, nu este un complice al autorului luării de mită (ajutorul dat complicelui nu reprezintă – obiectiv și subiectiv – decât un sprijin la realizarea infracțiunii însăși, deci un act de complicitate la comiterea acesteia).

În cazurile de mai sus, este posibil ca primul intermediar să nu-l cunoască personal pe funcționarul mituit, dar această împrejurare nu exclude calitatea de complice. Așa cum s-a stabilit în literatura juridică complicele și autorul pot să nu se cunoască, fiind suficient – pentru existența complicității – ca primul să aibă cunoștința despre fapta autorului și să-l ajute, chiar din umbră, fără ca acesta să știe, la realizarea ei.⁴⁷

II. 5. Latura obiectivă

II. 5. 1. Elementul material

A. Noțiune. Elementul material al laturii obiective a infracțiunii de luare de mită constă în fapta funcționarului – care în condițiile și scopurile arătate în art. 254 C. pen., pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase ori nu o respinge.

El poate fi săvârșit alternativ în oricare dintre cele patru modalități normative, printr-o acțiune (comisiune) constând în pretinderea ori primirea de bani sau alte foloase ce nu se cuvin, ori acceptarea promisiunii unor asemenea foloase ce nu se cuvin, ori acceptarea promisiunii unor astfel de foloase, sau printr-o inacțiune (omisiune) nerespingerea unei asemenea promisiuni.

În cazul săvârșirii elementului material al laturii obiective în modalitatea pretinderii, inițiativa este a funcționarului corupt, iar în celelalte, aceasta aparține mituitorului sau unui intermediar, interpus al acestuia.

⁴⁵ V. Rămureanu, *Poziția intermediarului în infracțiunea de luare de mită* în „J.N.” nr. 3/1961, pag. 562.

⁴⁶ V. Papadopol, *Condițiile generale ale participației penale* în RRD nr. 5/1970, pag. 38.

⁴⁷ Idem

Prima modalitate normativă de săvârșire a elementului material al laturii obiective a infracțiunii, constă în fapta (acțiunea) de a pretinde bani sau alte foloase necuvenite.

A pretinde înseamnă, a cere, a formula o pretenție.

Pretinderea, ca modalitate de realizare a elementului material al laturii obiective a luării de mită, înseamnă pretenția, cererea formulată de către subiectul activ de a i se da bani sau alte foloase necuvenite, în împrejurările și scopurile prevăzute de lege.

Ea poate fi realizată prin cuvinte, scrisori prin orice mijloc de comunicare, gesturi, semne, comportare de asemenea natură încât să fie neechivocă, înțeleasă de cel căruia îi este adresată, putând fi așadar expresă, fățișă sau ocolitoare, aluzivă, insidiosă.

Pentru existența elementului material al laturii obiective a luării de mită, realizată prin mijloace, căi, ocolitoare, aluzive – nu credem că este suficientă voința de acțiune în acest sens a funcționarului, fiind necesar, mai mult decât atât, ca să se facă înțeles de cel căruia i se adresează, ca acesta să înțeleagă demersul făcut. Acțiunea de pretindere realizată prin asemenea mijloace trebuie să aibă o semnificație, exactă, precisă, să sugereze neîndoielnic, neechivoc, cererea de bani sau foloase necuvenite, aceasta trebuind să fie înțeleasă ca atare de cel căruia i se adresează. Acesta trebuie să înțeleagă nu numai că s-a formulat o cerere, pretenție de a da funcționarului bani sau alte foloase, dar și că acestea sunt necuvenite⁴⁸.

Indiferent dacă este fățișă, ocolitoare sau aluzivă, pretinderea de bani sau alte foloase necuvenite trebuie să fie neechivocă, manifestând intenția funcționarului de a condiționa de ea îndeplinirea ori întârzierea efectuării unui act privitor la îndatoririle sale de serviciu sau efectuarea unui act contrar acestor îndatoriri, să ajungă la cunoștința celui căruia îi este destinată și să fie înțeleasă de acesta. Destinatului pretenției formulată de către funcționarul corupt, nu i se cere să înțeleagă semnificația penală a faptei, dar el trebuie să știe ca pretinderea banilor sau foloaselor necuvenite, condiționează îndeplinirea corespunzătoare a îndatoririlor de serviciu de către acesta.

În situația în care pretinderea se formulează printr-o scrisoare, acțiunea care definește elementul material al laturii obiective a luării de mită nu se săvârșește în momentul expedierii corespondenței ci în acela în care aceasta a fost primită de destinatar și care luând cunoștință de conținutul ei înțelege solicitările ce i se adresează.

Atitudinea destinatarului pretenției – de acceptare sau respingere a cererii formulată de către funcționarul corupt, după recepționarea și înțelegerea acesteia – nu influențează asupra existenței elementului material al laturii obiective a infracțiunii în această modalitate.

A doua modalitate alternativă de săvârșire a elementului material al laturii obiective a luării de mită, constă în acțiunea de primire de bani sau alte foloase.

Primirea înseamnă luarea în posesie, în stăpânire, căpătarea de către subiectul activ, a banilor sau foloaselor necuvenite, care i se oferă, i se dau, i se remit. Spre deosebire de pretindere, primirea implica o predare efectivă a banilor sau bunurilor care nu este realizată din inițiativa funcționarului ci a corupătorului sau a altuia⁴⁹.

Ea trebuie să fie voluntară și presupune o relativă simultaneitate, concomitență cu acceptarea care o precede în mod logic. Primirea nu poate fi percepută fără acceptarea prealabilă de către funcționar a banilor sau foloaselor, însă între acestea există un interval

⁴⁸ Horia Diaconescu, *Infracțiunile de corupție și cele asimilate sau în legătură cu acestea*, Ed. All Beck, București, 2004, pag. 31

⁴⁹ Idem, pag. 32

de timp extrem de scurt, care determina relativa lor concomitență, simultaneitate, care astfel comprimat nu îngăduie acceptării să devină ea însăși relevantă penal, din punctul de vedere al elementului material al laturii obiective a infracțiunii de luare de mită.

Daca cele doua acțiuni nu sunt simultane, concomitente până la aproape de suprapunere și ar fi avut loc o acceptare a promisiunii de bani sau alte foloase, separată în timp de primirea ulterioară, atunci elementul material al laturii obiective se realizează în prima modalitate, infracțiunea consumându-se în momentul acceptării.

Acceptarea promisiunii de bani sau alte foloase este cea de a treia modalitate normativă de săvârșire a elementului material al laturii obiective a infracțiunii de luare de mită.

Prin acceptare se înțelege atitudinea subiectului activ (funcționarului) de a fi de acord, a consimți, a se învoi cu promisiunea de bani sau alte foloase, ce i-a fost făcută în schimbul serviciilor sale. Acceptarea poate fi expresă sau tacită, rezultată din comportarea, gestică subiectului activ, aceasta trebuind să fie neîndoielnică, în sensul că a acceptat promisiunea de mituire care i s-a făcut.

În această modalitate de săvârșire a elementului material al laturii obiective, inițiativa aparține corupătorului ori interpusului acestuia, funcționarul acceptând promisiunea de bani sau alte foloase necuvenite.

Extrem și justificat de pretențios cu conduita corectă a funcționarului în îndeplinirea de către acesta a obligațiilor de serviciu, legiuitorul a prevăzut că, în al patrulea rând, elementul material al laturii obiective a infracțiunii de luare de mită poate să constea și în simpla nerespingere a promisiunii de bani sau alte foloase.

În concepția și reglementarea Codului penal român, atitudinea pasivă a funcționarului față de oferta de mituire, de a nu o respinge, constituie prin ea însăși, o faptă socialmente periculoasă, o manifestare a corupției care trebuie combătută prin mijlocirea incriminării infracțiunii de luare de mită în această modalitate.

Prin nerespingere se înțelege atitudinea pasivă, omisivă a funcționarului care nu-și realizează obligația stabilită în sarcina sa și nu dă la o parte, nu refuză promisiunea corupătorului.

În reglementarea prevederilor art. 254 C. pen., nerespingerea ofertei de mituire înseamnă mai mult decât acceptarea tacită a acesteia, ea semnificând nerealizarea obligației de a respinge impusă funcționarului și nu acceptarea ei.

Indiferent de modalitatea alternativă – pretindere, primire, acceptare, nerespingere – elementul material al laturii obiective poate fi realizat de către subiectul activ direct (nemijlocit) sau indirect (mijlocit) prin intermediari, interpuși, care pot avea calitatea de instigatori sau complici.

B. Condiții (cerințe) esențiale. Acțiunea sau inacțiunea care constituie elementul material al luării de mită trebuie să îndeplinească mai multe condiții concomitente.

1) *Pretinderea, primirea, acceptarea sau nerespingerea promisiunii să aibă ca obiect bani sau alte foloase.*

Sfera noțiunii de „foloase” este largă, incluzând orice avantaj de natură patrimonială (se poate prezenta sub forme variate ca: împrumut, diferite daruri sub formă de vânzări simulate)⁵⁰, bunuri mobile sau imobile, comisioane, premii dar și avantaje nepatrimoniale (acordarea unui titlu sau grad, distincții onorifice sau avansare în funcție).

---

⁵⁰ O. Loghin și T. Toader, *Drept penal româ., Parte specială*, Ed. Șansa, Buc. 1994, pag 3

O problemă importantă, mult discutată este aceea dacă poate exista luare de mită în cazul în care valoarea folosului material primit de funcționar este foarte redusă.

Deși V. Manzini scrie în acest sens: „Nu constituie corupție micile daruri ocazionale, comestibile, de băut, țigări și altele asemănătoare a căror oferire are caracter de curtoazie, mai mult sau mai puțin interesată”,⁵¹ totuși trebuie să existe un raport direct și explicit între darurile primite și un anumit act din sfera atribuțiilor ce revin funcționarului; astfel oricare ar fi valoarea darului, dacă acesta constituie un contraechivalent al conduitei lipsite de probitate a funcționarului, infracțiunea de luare de mită este realizată. Chiar și autorul citat arată că: „din păcate este imposibil să se verifice prea minuțios sinceritatea și dezinteresul tuturor darurilor de politețe ce se primesc”.

Opiniile au fost împărțite, dar practica instanței noastre supreme promovează ideea că atât timp cât art. 254 al Codului penal nu cere existența unei proporții între valoarea actului pretins de la funcționar și suma de bani sau folosul ilicit obținut de către acesta, conținutul infracțiunii se realizează.

2) *Banii sau celelalte foloase pretinse, primite ori a căror promisiune a fost acceptată ori nu a fost respinsă să fie necuvenite, să nu fie legal datorate.*

Banii sau foloasele trebuie să fie pretinse, primite cu titlu de contraechivalent al conduitei pe care făptuitorul se angajează să o aibă. Dacă făptuitorul pretinde o sumă de bani nu cu acest titlu, ci cu titlu de obligație ce trebuie îndeplinită de cel ce solicită actul, fapta nu constituie luare de mită, ci abuz în serviciu contrar intereselor persoanelor (ori de câte ori funcționarul va motiva destinația și va destina efectiv profitul ilicit primit nu în folosul propriu ci în folosul unității)⁵².

3) *Săvârșirea oricăreia din faptele ce realizează elementul material al infracțiunii să aibă loc anterior sau concomitent cu îndeplinirea, neîndeplinirea sau întârzierea în îndeplinirea actului privitor la îndatoririle de serviciu ale funcționarilor sau cu efectuarea unui act contrar acestor îndatoriri.*

Această condiție reprezintă criteriul principal de deosebire a infracțiunii de luare de mită de infracțiunea de primire de foloase necuvenite, prevăzută de art. 256 Cod penal.

Anterior primirii folosului, în raport cu efectuarea actului pentru care acel folos este destinat să-l remunereze, nu comportă nici o dificultate, sub aspectul stabilirii ei, atunci când există o singură remiteră și un singur act de serviciu. Situația este complicată – după părerea lui V. Dobrinou – când, pe parcursul unui interval de timp, pe de o parte au avut loc mai multe remiteri succesive și pe de altă parte, funcționarul a efectuat o pluralitate de acte specifice funcției sale, eșalonate în timp. În această ipoteză, anterioritatea trebuie apreciată ținându-se seama de toate legăturile ce au existat între mituitor și funcționarul mituit.

4) *Actul pentru a cărui îndeplinire, neîndeplinire ori întârziere a îndeplinirii se pretinde, se primește, se acceptă sau nu se respinge promisiunea unor foloase, să facă parte din sfera atribuțiilor de serviciu ale funcționarului.*

a) *Determinarea atribuțiilor de serviciu*

În practică, pentru a se stabili competența teritorială sau personală a unui funcționar trebuie să se cunoască legile, Hotărârile Guvernului, instrucțiunile, ordinele, regulamentele de ordine interioară în baza cărora funcționarii își desfășoară activitatea.

⁵¹ Gh. Nistorescu și autorii, *Drept penal. Partea specială*, Ed. Continent, pag. 337

⁵² T. Suceava, dec. nr. 19/1985 din RRD nr 7/1985, pag. 73.

Condiția prezintă o importanță hotărâtoare pentru existența infracțiunii, deoarece dacă actul în vederea căruia funcționarul a comis acțiunea – inacțiunea incriminată nu intră în competența sa, nu se poate vorbi despre luare de mită.

Dispozițiile legale privind luarea de mită sunt aplicabile unui funcționar care a primit mită pentru îndeplinirea unui act a cărui executare cere participarea mai multor persoane. Aceasta pentru că prin fapta sa el poate discredita fără justificare și pe ceilalți membri ai colectivului.

În urma acestor precizări putem deduce caracteristicile actului privind îndatoririle de serviciu:

- actul să fie legitim, să se înscrie în sfera competenței funcționarului;
- actul să fie determinat de esența sa specifică pentru că individualizarea lui este un mijloc de diferențiere a mituirii de alte infracțiuni sau abateri disciplinare;
- actul trebuie să fie numai virtual, să existe posibilitatea realizării lui efective, nefiind nevoie pentru existența infracțiunii ca el să fie îndeplinit.

b) *Actul contrar îndatoririlor de serviciu* este în accepțiunea art. 254 Cod penal un act care intră în competența normală a funcționarului, dar el se realizează printr-o încălcare a dispozițiilor legale, printr-o rezolvare arbitrară a unui conflict juridic sau printr-o falsă apreciere a situației de drept sau de fapt. Toate acestea fac ca actul să devină contrar îndatoririlor de serviciu ale funcționarului. Pentru a putea aprecia corect sarcinile de serviciu se consideră că actul este contrar îndatoririlor de serviciu ori de câte ori prin efectuarea lui s-a încălcat vreuna din aceste sarcini, chiar dacă îndatoririle strict specifice, privitoare la acel act, nu au fost încălcate.

Iată câteva soluții judecătorești privind cerințele esențiale ale infracțiunii de luare de mită în raport cu ipotezele prevăzute de lege:

- în legătură cu **îndeplinirea** unui act privitor la îndatoririle de serviciu:

Exemplu: Un primar a primit anumite avantaje cu scopul de a oficia mai repede o căsătorie⁵³.

- în legătură cu **neîndeplinirea** unui act privitor la îndatoririle de serviciu:

Exemplu: O persoană delegată de o unitate pentru a-i apăra interesele a primit bani pentru a nu se prezenta la proces⁵⁴.

- în legătură cu **întârzierea îndeplinirii** unui act privitor la îndatoririle de serviciu:

Exemplu: Un funcționar însărcinat cu executarea unui mandat de arestare a primit daruri de la cel urmărit, în scopul de a nu executa imediat, ci după o perioadă de timp acel mandat⁵⁵.

- în legătură cu **îndeplinirea unui act contrar** îndatoririlor de serviciu:

Exemplu: Un funcționar vamal a primit o sumă de bani pentru a permite trecerea peste frontieră a unor bunuri interzise⁵⁶.

II. 5. 2. Urmarea socialmente periculoasă

⁵³ T.S. s.p. dec. nr. 1552/1970 în CD, pag. 401

⁵⁴ T. Capitalei S 1 pen., dec. nr. 2735/1956 în L.P. nr. 8/1957 pag. 634.

⁵⁵ T. Capitalei S. 1 pen, dec. nr. 2735/1956 în L.P. nr. 8/1957 pag. 956.

⁵⁶ T.S. s.p. dec. nr. 273/1970 în RRD nr. 8/1970, pag. 17

Cerută pentru existența laturii obiective a infracțiunii de luare de mită, urmarea socialmente periculoasă nu a fost scutită de controverse, determinarea ei prilejuind exprimarea a doua puncte de vedere opuse.

Într-un prim punct de vedere s-a susținut că infracțiunea de luare de mită este una materială, de rezultat, aceasta constând în primirea unei sume de bani sau a unui folos.

În cel de-al doilea punct de vedere, urmarea socialmente periculoasă, în cazul infracțiunii de luare de mită, „constă în crearea unei stări de pericol social care aduce atingere bunului mers al activității serviciului prin atitudinea lipsită de probitate a făptuitorului”.

La infracțiunea de luare de mită, rezultatul faptei care constituie elementul material al laturii obiective al acesteia, constă întotdeauna în starea de pericol creată pentru relațiile sociale care formează obiectul juridic special al acesteia și de protecție a legii penale. Prin săvârșirea acțiunii sau inacțiunii caracteristice și definitorii pentru materialitatea infracțiunii de luare de mită, nu se produce un rezultat material, o vătămare materială, o modificare a existenței materiale.

Urmarea imediată, în cazul acestei infracțiuni, constă în starea de pericol creată pentru relațiile sociale referitoare la buna desfășurare a serviciului, a autorității, prestigiului și credibilității acestuia, prin fapta lipsită de probitate a funcționarului de a pretinde, primi, accepta sau a nu respinge bani ori alte foloase oferite acestuia pentru a-si îndeplini corespunzător îndatoririle de serviciu⁵⁷.

În ipoteza în care elementul material al laturii obiective se săvârșește în modalitatea primirii unor bani sau a altor foloase materiale, există și o urmare imediată subsecventă, costând în paguba, prejudiciul patrimonial pe care îl suferă cel care dă mită.

Această urmare secundară nu schimbă caracterul infracțiunii de luare de mită, care este și rămâne unul esențialmente de pericol.

II. 5. 3. Legătura de cauzalitate

Aceasta întregește latura obiectivă a infracțiunii și constă în raportul de determinare de la cauză la efect, care trebuie să existe într-un element material și urmarea imediată. În cazul infracțiunii de luare de mită, ea rezultă *ex re*.

II. 6. Latura subiectivă

Infracțiunea de luare de mită se săvârșește numai cu intenție directă, calificată prin scop.

Aceasta rezultă fără echivoc din prevederile art. 254 C. pen. Care impun ca fapta funcționarului de a pretinde ori de primi bani sau alte foloase care nu i se cuvin , ori de a accepta promisiunea de astfel de foloase sau de a nu o respinge, sa fie săvârșită în scopul de a îndeplini ori a întârzia îndeplinirea unui act privitor la îndatoririle de serviciu, sau de a nu face un act ori a efectua un act contrar acestor îndatoriri.

Scopul care califică intenția în cazul infracțiunii de luare de mită este acela ca funcționarul să îndeplinească, să nu îndeplinească ori să întârzie îndeplinirea unui act

---

⁵⁷ Horia Diaconescu, *Infracțiunile de corupție și cele asimilate sau în legătură cu acestea*, Ed. All Beck, București, 2004, pag. 45

privitor la îndatoririle de serviciu, sau să facă un act contrar acestor îndatoriri și nu acela a obținerii unui avantaj material, a unui folos așa cum s-a afirmat⁵⁸.

Pentru existența intenției calificate și deci a infracțiunii de luare de mită, nu este necesară însă și realizarea, scopului cerut, fiind suficient ca funcționarul să acționeze urmărind aceasta.

II. 7. Forme, modalități, sancțiuni

II. 7.1. Forme

a) Acte pregătitoare

Codul nostru penal nu incriminează actele preparatorii sau pregătitoare ca formă infracțională. În cazul luării de mită este de observat, dacă se ține seama de esența activităților incriminate, că dintre cele patru modalități de realizare ale elementului material, cel puțin două – acceptarea și nerespingerea promisiunii – nu sunt în esența lor decât, acte pregătitoare ale primirii efective de mită, pe care însă legiuitorul, pentru considerentele arătate, a înțeles să le incrimineze autonom, situându-le pe același plan, sub raportul semnificației lor penale, cu luarea de mită propriu-zisă.

b) Tentativa – la infracțiunea de luare de mită deși posibilă în modalitatea întreruptă, nu este pedepsită. Pretinderea de bani sau alte foloase în scopul arătat de text constituie în esența sa un act de executare, deci de tentativă a luării propriu-zise de mită⁵⁹, pe care tocmai datorită pericolului social sporit, legiuitorul a înțeles să-l asimileze cu primirea efectivă de mită, atât sub aspectul incriminării cât și al sancționării prin derogare de la regula diversificării pedepselor, consacrată prin art. 21 din Codul penal⁶⁰.

c) Consumarea

Are loc în momentul realizării oricăreia din cele patru acțiuni – inacțiuni incriminate alternativ prin art. 254 din Codul penal.

În practica judiciară s-a decis – de exemplu – că infracțiunea de luare de mită se consumă în momentul în care se pretinde folosul și nu în acela în care este primit, că este suficientă simpla acceptare a promisiunii făcute, predarea banilor sau a foloaselor putând să aibă loc ulterior sau putând să nu se realizeze.¹²⁶ Nu este relevantă împrejurarea că banii primiți s-au dat după efectuarea actului ori după acordul intervenit între mituitor și mituit sau dacă fapta nu a fost urmată de primirea banilor preținși sau promiși.

Rezultă deci că orice activitate ulterioară acestui moment nu are nici o influență asupra existenței infracțiunii. Astfel fapta constituie luare de mită chiar dacă făptuitorul restituie folosul primit, îl refuză sau dacă ulterior promisiunii este înlăturat din funcția pe care o ocupa.¹²⁷

II. 7. 2. Modalități

Luarea de mită, în oricare din variantele (tip, agravantă) are două modalități:

---

⁵⁸ Idem, pag. 45-46

⁵⁹ V. Dongoroz, *Drept penal*, București 1939, pag. 293

⁶⁰ V. Dobrinoiu, *Corupția în dreptul penal român*, pag. 154

¹²⁶ T.S. s.p. dec. nr. 1032/1968 RD nr. 9/1968, pag. 188.

¹²⁷ T. București, dec. nr. 576/1975 cu notă de L. Pop 6/1957, pag. 709.

- pretinderea sau primirea de către funcționar de bani sau alte foloase ce nu i se cuvin;
- acceptarea sau nerespingerea de către funcționar a promisiunii de foloase necuvenite;

În ceea ce privește varianta agravată se presupune că fapta este săvârșită de un funcționar cu atribuții de control.

Într-o opinie se susține că a doua variantă agravată este cea prevăzută de Legea 42/1992 când fapta este săvârșită de un agent constator, un organ de urmărire penală sau judecător ce instrumentează contravențiv sau infracțiuni prevăzute de legea privind protecția populației împotriva unor activități ilicite⁶¹.

Pe lângă modalitățile normative arătate mai sus, infracțiunea de luare de mită poate reprezenta și diferite modalități faptice determinate de circumstanțele concrete în care se comite infracțiunea. De modalitățile faptice se va ține seama la evaluarea gradului de pericol social concret al faptei și dozarea pedepsei.

II. 7. 3. Sancțiuni

a) Pedeapsa principală

Infracțiunea de luare de mită este sancționată cu închisoare de la 3 la 12 ani, iar dacă fapta a fost săvârșită de un funcționar cu atribuții de control se pedepsește cu închisoare de la 3 la 15 ani potrivit dispozițiilor Legii 78/2000.

Când se constată existența unor circumstanțe atenuante, pedepsele de mai sus se reduc sub minimul special dar nu mai mult de 3 luni în conformitate cu dispozițiile art. 76 alin. 1 C. pen. se poate aplica o pedeapsă până la maximul special, iar dacă maximul special este neîndestulător, se poate adăuga un spor de până la 5 ani.

Conform Legii nr. 12/1990 modificată prin legea nr. 42/1991 în cazul săvârșirii faptei de către funcționari împuterniciți să constate infracțiuni sau contravenții sancționate de acest act normativ ori să le instrumenteze, pedeapsa este de la 5 la 14 ani, întrucât art. 5 al acestei legi prevede că minimul și maximul prevăzut de art. 254 alin. 1 se majorează cu câte 2 ani.

Referitor la individualizarea pedepsei este de subliniat necesitatea ca instanțele de judecată să evalueze cu grijă în fiecare caz în parte, ponderea diverselor circumstanțe reale și personale în conturarea gravității concrete a infracțiunii.

b) Pedeapsa complementară

Art. 254 Cod pen. prevede pe lângă pedeapsa principală a închisorii și pedeapsa complementară a interzicerii unor drepturi (arătate de art. 64 Cod pen.) iar durata interzicerii poate fi stabilită – așa cum prevede art. 53 lit. a. Cod pen. de la unu la zece ani.

În cazul luării de mită aplicarea pedepsei complementare sus menționate este obligatorie.

Printre drepturile al căror exercițiu poate fi interzis art. 64 din Cod pen. prevede sub lit. c. și dreptul de a exercita o funcție sau de a ocupa o profesie de natura acelor de care s-a folosit condamnatul la săvârșirea infracțiunii.

Interzicerea acestui drept poate fi însă dispusă – a arătat Tribunalul Suprem – numai dacă fapta comisă de cel condamnat este în strânsă legătură cu fapta sau cu profesia sa.

⁶¹ Gh. Nistoreanu și autorii, *Drept penal. Parte specială*, Editura Continent XXI. București 1995, pag. 339

c) Confiscarea specială

Potrivit art. 254 alin. 3 Cod pen. banii, valorile sau orice alte bunuri care au făcut obiectul luării de mită se confiscă, iar dacă acestea nu se găsesc, condamnatul este obligat la plata echivalentului lor în bani, la fel cum prevede și Legea 78/2000.

Indicarea obiectului confiscării prin expresia „bani, valori sau alte bunuri” subliniază dorința legiuitorului de a viza și avantajele nepatrimoniale sau neevaluabile în bani (situație în care se va putea însă dispune, când ar fi cazul, restabilirea situației anterioare conform art. 170 Cod proc. Pen.).

III. Elemente de drept comparat

Legislația română în vigoare, folosește noțiunea de corupție pentru a incrimina diferite acte prin care se urmărește obținerea de foloase pe căi ilicite. În literatura juridică de drept penal, în sfera noțiunii de corupție, în sens strict, sunt incluse doar patru infracțiuni din categoria celor de serviciu sau în legătură cu serviciul, respectiv, luarea de mită (art. 254 C.p.) și primirea de foloase necuvenite (art. 256 C.p.) ca infracțiuni de serviciu și darea de mită (art. 255 C.p.) și traficul de influență (art. 257 C.p.), infracțiuni în legătură cu serviciul.

În **legislația penală cehă**, termenul "corupție" nu este definit. De obicei, "mita" este cunoscută ca faptă de corupție, așa cum apare în Secțiunea 3, Capitolul III al Codului penal ceh, capitol ce definește infracțiunile care aduc atingere ordinii publice. Prin incriminarea infracțiunilor de "mită" în art. 160-162 Cod penal ceh, s-a urmărit protejarea integrității vieții publice și păstrarea obiectivității în problemele cu privire la interesul public al cetățenilor.

Conform art. 160 Cod penal ceh infracțiunea de "luarea de mită" îi este atribuită infractorului care, în legătură cu îndeplinirea îndatoririlor de ordin public, acceptă mită sau încurajează promisiunea mitei. O astfel de faptă se pedepsește cu până la doi ani închisoare și interzicerea dreptului de exercitare a profesiei. În cazul în care infractorul cere mită pentru a-și îndeplini vreuna din datoriile de interes public ce intră în atribuțiile sale, pedeapsa este închisoarea de la șase luni până la trei ani. Dacă comite o astfel de faptă în calitate de funcționar public, pedeapsa este închisoarea de la unu la cinci ani.

În concordanță cu textul de lege din Codul penal ceh autorul infracțiunii de "mită" este acela care aduce, oferă sau promite mita în legătură cu îndeplinirea datoriilor de ordin public.

Articolul 162 Cod penal ceh, reglementând infracțiunea de "mită indirectă", stipulează că oricine solicită sau acceptă mită pentru a încerca să influențeze un funcționar public în folosirea puterii sale sau pentru că a influențat astfel un funcționar public este pasibil de pedeapsa cu închisoarea de până la doi ani. De asemenea, se pedepsește cu până la un an de închisoare, fapta persoanei care aduce, oferă sau promite mită unei alte persoane pentru ca aceasta să-și exercite influența asupra unui funcționar public aflat în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu sau dacă persoana și-a exercitat deja influența asupra funcționarului public.

Se consideră tot infracțiune de "mită" dacă o persoană îi dă mita unui mediator spre a i-o înmâna funcționarului public, indiferent dacă, în cele din urmă, mediatorul i-a dat sau nu funcționarului public mita.

Sintagma "îndeplinirea activităților de ordin public" este interpretată de judecători ca însemnând toate activitățile legate de îndeplinirea îndatoririlor sociale importante. De aceea, judecătorii, consideră corpurile guvernamentale și administrative ca având o funcție decisivă în aducerea la îndeplinire a problemelor de ordin public. Astfel, întotdeauna trebuie dovedită legătura dintre mită și îndeplinirea atribuțiilor de serviciu a funcționarilor publici.

Conform legislației cehe, în prezent, "mita" este considerată un avantaj nejustificat constând de cele mai multe ori, într-un câștig direct (fie el bănesc sau de altă natură), sau într-un alt tip de beneficiu, cum ar fi, de exemplu, un serviciu reciproc.

În conformitate cu exercitarea puterii de stat și a puterii administrative, legislația actuală nu tolerează mita, nici în cazul în care aceasta ar avea o valoare nominală scăzută.

În art. 163 Cod penal ceh apare o cauză de nepedepsire. Conform acestui text de lege persoana care aduce sau promite mita, pentru că i s-a cerut acest lucru de către o altă persoană, nu se pedepsește, dacă denunță fapta, fără întârziere, procurorului sau organelor de poliție.

În **Franța** Codul penal în art. 435-1 reglementează infracțiune de "corupție" :

"Pentru aplicarea convenției cu privire la lupta împotriva corupției funcționarilor Comunităților europene sau a funcționarilor statelor membre din Uniunea Europeană, semnată la Bruxelles în 26 mai 1997, se pedepsește cu zece ani închisoare și 150 000 de Euro amendă, fapta unui funcționar comunitar sau cea a unui funcționar național al unui stat membru al Uniunii Europene sau a unui membru al Comisiei Comunităților Europene, a Parlamentului European, a Curții de Justiție sau a Curții de Conturi din cadrul Comunităților Europene de a cere sau de a încuviința, fără drept, oricând, direct sau indirect, oferte, promisiuni, donații, cadouri sau avantaje de orice fel pentru a îndeplini sau a se abține de la îndeplinirea unui act în legătură cu funcția sa, care intră în atribuțiile sale sau în legătură cu mandatul său, ori să faciliteze îndeplinirea unui astfel de act."

Se manifestă susceptibilitatea săvârșirii faptelor de corupție de către cetățeni francezi investiți cu putere publică cărora li se încredințează o sarcină în serviciul public sau un mandat public. Este interzis prin legi unei astfel de persoane să accepte beneficii de orice fel pentru asigurarea, sau pentru a se abține de la o conduită decurgând din atribuțiile sale, sarcină sau mandat, sau pentru a-și exercita influența, fie reală sau presupusă, în scopul de a obține de la un organ public sau un organ de administrație publică un onorariu, o slujbă, tranzacție comercială sau orice altă decizie folositoare. Este, de asemenea, interzis prin lege să se acorde orice formă de beneficiu pentru scopul de a se obține oricare din "facilitățile" mai sus menționate de la o persoană investită cu putere publică, căreia i se încredințează o sarcină în serviciul public sau un mandat public. Sancțiunea este închisoarea de până la zece ani.

În **Germania**, există o reglementare strictă a fenomenului de corupție, mai ales în ceea ce îi privește pe judecători, arbitri și militari în cadrul Forțelor armate germane. Este calificată ca și infracțiune de "dare de mită" fapta persoanei care acordă un beneficiu funcționarului în legătură cu îndeplinirea atribuțiilor sale, sau în cazul rezolvării contractelor comerciale. În 1997, în Germania, a avut loc o dezbatere cu privire la simpla acceptare a unui folos nejustificat, dacă aceasta întrunește condițiile infracțiunii de "mită", chiar și atunci când nu este urmată de o conduită ilicită. Astfel, există o tendință clară de a evita amplificarea fenomenului infracțional, prin extinderea sferei faptelor în

legătură cu luarea sau darea de mită, poate chiar într-o formă mediată, asupra anumitor categorii de persoane angajate în funcții publice care trebuie să se abțină de la acceptarea oricărui beneficiu nejustificat.

În **Statele Unite ale Americii** este interzis prin lege ca un funcționar public al Guvernului Federal să solicite sau să accepte "mită". Aceeași lege interzice tuturor persoanelor să acorde, să ofere sau să promită "mită" unui funcționar public.

Cele enumerate mai sus ne duc la concluzia că majoritatea statelor moderne au adoptat legi cu privire la fenomenul de "corupție", recunoscând gradul ridicat de pericol social pe care îl reprezintă astfel de fapte. Se impune deci, controlarea și sancționarea acestora prin crearea unui cadru normativ adecvat, a unor organisme anticorupție eficiente la nivel instituțional și, nu în ultimul rând luarea de măsuri de ordin educațional.

În prezent, în România se manifestă o preocupare sporită față de acest fenomen, concretizată în crearea de organisme specializate, înăsprirea sancțiunilor, cooperarea cu alte țări și organisme internaționale. În acest sens, la data de 27.01.1999, reprezentantul permanent al României la Consiliul Europei a semnat, alături de reprezentații altor 18 state membre, Convenția penală privind corupția, adoptată la data de 4.11.1998, în cadrul celei de-a 103-a sesiune a Comitetului Miniștrilor Consiliului Europei. Dispozițiile acestui document le completează pe cele ale Convenției Uniunii Europene din mai 1997 și pe cele ale Convenției OCDE din decembrie 1997⁶².

IV . Necesitatea apărării societății împotriva corupției

Orice discuție neideologică cu privire la corupție trebuie să aibă în vedere și să țină seama de faptul că aceasta este un fenomen social cu deosebit de grave și adeseori incontrollabile consecințe antisociale asupra cărora nu se mai poate specula.

Examinarea neideologică, nepartizantă a corupției și consecințelor ei, impun abordarea nu a sensului filozofic și politic al acesteia ci a celui social și juridic, care au determinat, impus și justificat acțiunea consecventă și fermă de prevenire, descoperire și sancționare a ei⁶³.

Grava decădere, descompunere morală – deopotrivă cauze și manifestări ale corupției – sunt prezente nu numai la nivelul corupților sau corupătorilor ci al societății în ansamblul ei.

Fenomen social, corupția este inamicul deosebit de periculos al vieții sociale civilizate, organizate statal, a ordinii de drept, a democrației, putând determina disoluția, dispariția acestora.

Ca o caracatiță nevăzută dar din ce în ce mai prezentă, mai agresivă și necruțătoare, corupția își întinde tentaculele surprinzând și strângând în încheștarea lor

---

⁶² T. Mușeru, D. P. Andreiu Florescu, D. Safta, M. Safta, *Infrațiunile de corupție. Aspecte teoretice și practice*, București, Edit. All Beck 2000, pag. 5-6

⁶³ Horia Diaconescu, *Infrațiunile de corupție și cele asimilate sau în legătură cu acestea*, Ed. All Beck, București, 2004, pag. 7

sufocantă, ucigătoare, largi și din ce în ce mai numeroase segmente ale existenței economice, sociale și politice⁶⁴.

Pericolul deosebit pe care îl reprezintă pentru societatea civilizată, organizată, corupția, amploarea pe care aceasta a luat-o pe întreg globul și internaționalizarea acesteia au determinat în afara celei la nivel statal și relația conjugată a comunității internaționale.

Comunitatea internațională sesizând pericolul grav reprezentat de corupție atât pentru fiecare stat component cât și pentru ansamblul ei, a reacționat corespunzător, prin mijloacele și căile de care dispune.

Amintim doar unele dintre cele mai semnificative manifestări și atitudini ale comunității internaționale, cu privire la corupție: Conferința Națiunilor Unite care a avut loc la Haga în 1989; Conferințele internaționale împotriva corupției, organizate la interval de doi ani (Washington 1983, New York 1985, Hong Kong 1987, Sidney 1989, Amsterdams 1992 și Cuacu – Mexic 1994) etc.

Conjugarea acțiunilor și măsurilor naționale și internaționale împotriva corupției este dovada indiscutabilă a pericolului pe care acest flagel îl reprezintă pentru societățile naționale și comunitatea internațională a faptului că lupta pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea ei este o necesitate de prim ordin, în afara de orice discuție.

---

⁶⁴ Idem

BIBLIOGRAFIE:

1. **Horia Diaconescu**, *Infrațiunile de corupție și cele asimilate sau în legătură cu acestea*, Ed. All Beck, București, 2004
2. **Tudorel Toader**, *Drept penal. Partea specială. Culegere de probleme din practica judiciară pentru uzul studenților*, Ed. All Beck, București, 2003
3. **Vasile Dobrinoiu și colaboratorii**, *Drept penal. Partea specială. Vol. II*, Ed. Lumina Lex, București, 2004
4. **Gheorghe Nistoreanu, Alexandru Boroii**, *Drept penal. Partea specială*, Ed. All Beck, București, 2002
5. **Vintilă Dongoroz**, *Drpt penal*, ed. 1939, reeditată de Asociația română de Științe penale, București, 2000
6. **Theodor Mrejeru, Dumitru Petre Andreiu Florescu, Dan Safta, Marieta Safta**, *Infrațiunile de corupție. Aspecte teoretice și practice*, Ed. All Beck, București, 2000
7. **Gheorghe Nistoreanu și colaboratorii**, *Drept penal – parte specială*, Ed. Europa Nova, București 1997
8. **Vasile Dobrinoiu**, *Corupția în dreptul penal român*, Ed. Atlas Lex București, 1995

REVISTA DE DREPT PENAL

ANUL II, NR. 3, București 1995
ANUL III, NR. 4, București 1996

REVISTA DREPTUL

ANUL IV, NR. 4, București 1993
ANUL VIII, NR. 6, București 1997

Legea nr. 78/2000 privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare